

Aanbevelingen van de Dienst Veiligheid en Interoperabiliteit van de Spoorwegen (DVIS)

**aan de spoorwegondernemingen en de infrastructuurbeheerder
werkzaam in België,**

**met het oog op het toepassen van goede praktijken tot het
verbeteren van het beheer van noodsituaties.**

Tijdens het overleg voor de exploitatieveiligheid van 30 september 2014, werd er beslist om een werkgroep op te richten met de sector teneinde aanbevelingen op te stellen gericht aan de spoorwegondernemingen en aan de infrastructuurbeheerder met het oog op het toepassen van goede praktijken tot het verbeteren van het beheer van noodsituaties.

Als gevolg van deze beslissing :

- ✓ werd er een werkgroep opgericht, die bijeengekomen is op 27/02/2015 en 08/04/2015 ;**
- ✓ heeft de DVIS het voorliggende document opgesteld en voorgelegd aan de deelnemers van de werkgroep (de commentaren zijn opgenomen in bijlage 2).**

Koninkrijk België

Dienst Veiligheid en Interoperabiliteit van de Spoorwegen

Dienst Veiligheid en Interoperabiliteit van de Spoorwegen City Atrium - Vooruitgangstraat 56 - 1210 Brussel	
Versie	1.0
Datum	01/01/2016
Opgesteld	B. Claeys
Goedgekeurd	P. Froidbise

Inhoudstafel

1	Verklarende woordenlijst	4
2	Doel	5
3	Definities.....	6
4	Toepassingsgebied	7
5	INP van Infrabel.....	8
6	Raakvlak tussen de SO's en Infrabel bij het opstellen en de bijwerking van de noodplannen	9
6.1	Herinnering.....	9
6.2	Vaststellingen	9
6.3	Aanbevelingen.....	10
7	Opstellen van een INP door de SO's – ter beschikking stellen van relevante en geschikte informatie aan het betrokken personeel van de SO's	11
7.1	Vaststellingen	11
7.2	Aanbevelingen.....	11
8	Terugkoppeling van ervaring (REX)	13
8.1	Vaststellingen	13
8.2	Besluit.....	13
	Bijlage 1 – Samenvatting van de aanbevelingen	14
	Bijlage 2 – Commenta(a)r(en).....	16

1 Verklarende woordenlijst

Afkorting	Verklaring
IB	Infrastructuurbeheerder
SO	Spoorwegonderneming
INP	Intern noodplan
OO	Onderzoeksorgaan
NSA	Nationale Veiligheidsinstantie
DVIS	Dienst Veiligheid en Interoperabiliteit van de Spoorwegen, de NSA van België
VBS	Veiligheidsbeheersysteem

2 Doel

Het doel van deze aanbevelingen is een aantal goede praktijken op te lijsten met de bedoeling het beheer van noodsituaties te verbeteren op volgende vlakken:

- ✓ Het raakvlak tussen de SO's en de IB's voor wat betreft het opstellen en bijwerken van de INP's;
- ✓ Het opstellen van een INP door iedere SO en het ter beschikking stellen van relevante en geschikte informatie aan het betrokken personeel van die SO's.

Elke SO is als onderneming gehouden tot het opstellen van een INP.

In dit plan is een specifiek nationaal deel opgenomen voor elk van de landen waar de onderneming werkzaam is, omdat:

- ✓ er strikte nationale bepalingen zijn ;
- ✓ het raakvlak met de/meerdere IB('s) specifiek is.

De aanbeveling met betrekking tot het opstellen van een noodplan door iedere SO, beperkt zich tot dit specifiek nationaal deel.

3 Definities

Gestoord bedrijf

Exploitatie na een onvoorziene gebeurtenis waardoor de normale treindienst niet kan worden verzekerd.

Bron :

Verordening (EU) 2015/995 van de Commissie van 8 juni 2015 tot wijziging van Besluit 2012/757/EU betreffende de technische specificaties inzake interoperabiliteit van het subsysteem “exploitatie en verkeersleiding” van het spoorwegsysteem in de Europese Unie - Aanhangsel J – Verklarende woordenlijst.

Noodsituatie¹

Onder noodsituatie verstaat men elke gebeurtenis die schadelijke gevolgen voor het maatschappelijk leven veroorzaakt of veroorzaken kan, zoals een ernstige verstoring van de openbare veiligheid, een ernstige bedreiging ten opzichte van het leven of de gezondheid van personen en/of ten opzichte van belangrijke materiële belangen, en waarbij de coördinatie van de disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of om de schadelijke gevolgen te beperken.

Bron :

Koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen, artikel 6, §2.

---

¹ inbegrepen:

- de interventie van het personeel van Infrabel buiten de gevallen waarbij het toepassen van de voorziene operationele procedures vereist is, of;
- het in werking treden van een fase zoals voorzien in het Koninklijk besluit van 16 februari 2006.

4 Toepassingsgebied

De aanbeveling moet gelinkt worden aan de volgende wettelijke beschikkingen :

- ✓ Criterium A4 van de bijlage III van de verordening (EU)1158/2010 ;
- ✓ punt 4.2.3.7 van de verordening (EU) 2015/995 van de Commissie van 8 juni 2015 tot wijziging van Besluit 2012/757/EU betreffende de technische specificaties inzake interoperabiliteit van het subsysteem “exploitatie en verkeersleiding” van het spoorwegsysteem in de Europese Unie.

In deze context is de aanbeveling enkel van toepassing op situaties die niet afgedekt zijn door operationele reglementering (cfr. formulierenboek?). Merk op dat gestoorde situaties worden afgedekt door de operationele reglementering en dat het noodplan van toepassing is op noodsituaties..

Ze is echter wel van toepassing wanneer een gestoorde situatie ontaardt in een noodsituatie.

De aanbeveling handelt niet over :

- ✓ bepaalde specifieke opdrachten die werden toevertrouwd aan de NMBS door de Staat in het kader van de reorganisatie van de NMBS-groep;
- ✓ het opstellen van een raamwerk van het INP, want elke SO stelt zijn eigen INP op, op basis van zijn eigenheden;
- ✓ het criterium R van de bijlage II van de verordening (EU) 1158/2010 met betrekking tot het deel A van het veiligheidscertificaat van de SO's
- ✓ het criterium R van de bijlage II van de verordening (EU) 1169/2010 met betrekking tot de veiligheidsvergunning van de IB.

5 INP van Infrabel

Het INP van Infrabel, dat ter beschikking is van de spoorwegondernemingen, dekt de essentiële behoeften van de SO's af.

Wij bevelen echter het volgende aan Infrabel aan:

- de herziening van het INP in functie van de elementen opgenomen in punt 6 van onderhavig document;
- het in stand houden van een systematisch herzieningsproces van dit document teneinde zich ervan te verzekeren dat dit altijd in overeenstemming is met de noden van de sector.

Rekening houdend met de complexiteit van het document, die veroorzaakt wordt door het feit dat het bestemd is voor alle SO's, schatten wij in dat dit document voornamelijk is gericht aan het management van de SO's teneinde hen toe te laten een eigen INP op te stellen.

Het is niet aangewezen voor een SO om het INP van Infrabel letterlijk te verspreiden onder zijn personeelsleden werkzaam op het terrein.

6 Raakvlak tussen de SO's en Infrabel bij het opstellen en de bijwerking van de noodplannen

6.1 Herinnering

Het punt 4.2.3.7 van de verordening (EU) 2015/995 van de Commissie van 8 juni 2015 tot wijziging van Besluit 2012/757/EU betreffende de technische specificaties inzake interoperabiliteit van het subsysteem “exploitatie en verkeersleiding” van het spoorwegsysteem in de Europese Unie vertrouwt aan de IB een belangrijke coördinerende rol toe bij het beheer van noodsituaties:

In overleg met:

— alle spoorwegondernemingen die zijn infrastructuur gebruiken of, waar van toepassing, de vertegenwoordigers van deze spoorwegondernemingen, en
— eveneens waar van toepassing, aangrenzende infrastructuurbeheerders,
— lokale overheden, plaatselijke of nationale vertegenwoordigers van noodhulpdiensten (met inbegrip van brandweer en hulpdiensten),

bepaalt en publiceert de infrastructuurbeheerder passende maatregelen om noodsituaties te beheren en het normaal bedrijf op een lijn te herstellen en stelt hij deze beschikbaar.

6.2 Vaststellingen

Tijdens de gesprekken binnen de werkgroep, leek het evident voor de deelnemers dat de uitwisseling tijdens het opstellen en het bijwerken van de noodplannen niet voldoende is en dat een communicatieprocedure geformaliseerd moet worden teneinde deze systematisch in te stellen.

Voor wat betreft het INP van Infrabel, volstaat de huidige publicatie.

Toch lijkt het noodzakelijk om te werken aan een specifieke communicatieprocedure eigen aan Infrabel in geval van bijwerking of vernieuwing van zijn INP zodat de SO's (steeds) correct worden geïnformeerd.

Voor wat betreft de INP's van de SO's, werd er benadrukt dat het overmaken van het INP aan de IB in geen enkel geval kan worden gezien als een vraag tot validatie.

De SO blijft uiteraard zelf verantwoordelijk voor het opstellen van haar INP.

In het kader van de communicatie tussen de DVIS en Infrabel bij het onderzoek van de aanvraag voor het verkrijgen van een veiligheidscertificaat deel B zou het interessant zijn dat het advies of de eventuele opmerkingen van de IB betreffende het INP van de SO worden overgemaakt aan de DVIS.

Deze communicatie is voorzien in het kader van het KB van 16 januari 2007 betreffende de veiligheidsvergunning, het veiligheidscertificaat, de indienststelling van rollend materieel en het jaarlijks veiligheidsverslag.

6.3 Aanbevelingen

Wij bevelen:

- ✓ de IB aan, om een systematische communicatie naar de SO te voorzien in geval van bijwerking of vernieuwing van zijn INP.
Deze communicatie zou moeten:
  - de nadruk leggen op de punten die de SO's rechtstreeks aanbelangen ;
  - toelaten aan de spoorwegondernemingen de noodzakelijke informatie te bekomen bij het opstellen of de aanpassing van hun eigen INP.
- ✓ de IB aan, om een datum van toepassing van de(ze) bijwerkingen aan het INP overeen te komen met de SO's die rekening houdt met de noodzakelijke termijn/tijd die de SO's nodig hebben om hun eigen INP aan te passen en hun medewerkers op te leiden;
- ✓ de SO's aan, een systematisch herzieningsproces van dit document op te zetten of in stand te houden teneinde zich ervan te verzekeren dat dit steeds in overeenstemming is met de noden;
- ✓ de SO's aan, om een kopie van hun INP op te sturen aan de IB bij elke aanvraag of hernieuwing van hun veiligheidscertificaat deel B;
- ✓ de IB aan, de INP's van de SO's te onderzoeken, in het bijzonder met betrekking tot:
  - de elementen die in strijd zouden zijn met het INP van Infrabel;
  - de informatie die voor hem noodzakelijk is en niet aanwezig zou zijn.Dit onderzoek beperkt zich tot het verlenen van een advies en kan/mag op geen enkel moment de validatie van het INP van de SO beogen.
- ✓ de IB aan, om regelingen te voorzien wat betreft de coördinatie met de hulpdiensten en elke andere betrokken partij bij noodsituaties.

De DVIS zal de opmerkingen van de IB op de INP's van de SO's onderzoeken in het kader van de communicatie tussen deze twee entiteiten tijdens het onderzoek van een aanvraag tot verkrijgen van een veiligheidscertificaat deel B.

7 Opstellen van een INP door de SO's – ter beschikking stellen van relevante en geschikte informatie aan het betrokken personeel van de SO's

7.1 Vaststellingen

Een groot aantal elementen met betrekking tot dit punt zijn tijdens de werkgroep naar voor gekomen.

Het INP moet uiteraard de informatie of reglementaire voorschriften bevatten die gekend moeten zijn door het personeel van de SO's die betrokken zijn bij de noodsituatie, in het bijzonder:

- ✓ de rol en de opdrachten van de IB, de SO, het OO, de hulpdiensten, de rechterlijke autoriteiten en civiele overheden;
- ✓ hoe de verschillende verantwoordelijken worden geïdentificeerd en dit voornamelijk in functie van de evolutie van de situatie (wijziging van de fases, wijziging van de verantwoordelijken bij de IB of bij de SO's);
- ✓ welke de rol en de opdracht is van het personeel van de SO die betrokken is bij de noodsituatie of bij het beheer ervan, evenals bij herstel van de normale situatie.

Het INP als document moet voor alle betrokken partijen het geheel van de procedures die nodig zijn om een noodsituatie te beheren omvatten. Dit document is bijgevolg niet noodzakelijk geschikt om gebruikt te worden door de medewerkers werkzaam op het terrein. Voor deze categorie van personeel blijft het beroepsdocument de belangrijkste reglementaire bron.

Bovendien is het in de gevallen waarin het noodzakelijk is om snel te reageren, zonder twijfel nuttig om over specifieke documentatie te beschikken bijvoorbeeld onder de vorm van thematische fiches.

7.2 Aanbevelingen

Wij bevelen aan de SO's aan :

- ✓ een INP op te stellen dat de verschillende betrokkenen op een correcte manier beschrijft in functie van het land waarin de noodsituatie plaatsvindt. Aangezien de nationale beschikkingen op dit vlak belangrijk zijn, moeten de SO's er zich van verzekeren dat hun medewerkers in staat zijn te begrijpen op welke manier een incident moet worden beheerd in functie van het land waarin ze zich bevinden;
- ✓ om in het noodplan een informatieproces te voorzien ten behoeve van de betrokken personen, zodat deze correct geïnformeerd worden over de evolutie van de situatie op het terrein (wijziging van fase, wijziging van de verantwoordelijken bij de IB of bij de SO);
- ✓ zich ervan te verzekeren dat het INP correct wordt begrepen en toegepast op basis van een aangepast opleidingsprogramma voor de verschillende categorieën personeel;

- ✓ voor iedere personeelscategorie specifieke, en aan de functie aangepaste, documentatie te voorzien. Deze documentatie bevat bondige informatie die het personeel ondersteunt om snel en adequaat te handelen wanneer een noodsituatie zich voordoet;
- ✓ om alle relevante informatie uit het INP in de beroepsdocumentatie te integreren.

8 Terugkoppeling van ervaring (REX)

8.1 Vaststellingen

De overgrote meerderheid van de deelnemers heeft zijn interesse of zelfs de noodzaak voor het implementeren van een proces voor terugkoppeling van ervaring geuit in het geval van ongevallen. Het is duidelijk dat er bij ernstige ongevallen vergaderingen voor het terugkoppelen van ervaring worden georganiseerd op het niveau van de provinciale of federale instanties.

Rekening houdende met het feit dat de SO's en de IB moeten beschikken over een proces voor terugkoppeling van ervaring in het kader van hun VBS, zou het wenselijk zijn om systematisch vergaderingen te organiseren die ertoe bijdragen informatie tussen de SO's en de IB te delen met als doel het INP van Infrabel te verbeteren.

De DVIS is van oordeel dat deze systematische vergaderingen zich echter niet mogen beperken tot het beheer van een noodsituatie. De ervaring van naburige netten leert ons dat dit soort vergaderingen eveneens wordt gehouden bij incidenten die niet noodzakelijkerwijs het noodplan in werking stelden.

Het is uiteraard niet de bedoeling om tijdens deze vergaderingen te zoeken naar verantwoordelijken, wel om de oorzaken te identificeren zodat deze weggewerkt kunnen worden.

Het is eveneens mogelijk simulatieoefeningen te implementeren.

Deze aanpak is zonder twijfel interessant maar is niet ingebed in de Belgische wetgeving, in het bijzonder voor wat betreft de rol die de verschillende betrokkenen op zich moeten nemen (NSA, OO, IB, SO's...).

8.2 Besluit

De vaststellingen die hierboven zijn beschreven tonen het belang tot het opzetten van een terugkoppeling van ervaring aan.

De DVIS zal hieromtrent initiatieven nemen zodat gesprekken kunnen worden opgestart met de betrokken partijen.

Bijlage 1 – Samenvatting van de aanbevelingen

Nr	Blz	Aanbeveling	Betrokken entiteit(en)
1	8	Herzien van het INP in functie van de elementen opgenomen in punt 6 van onderhavig document.	Infrabel
2	8	Een proces voor de systematische herziening van het INP Infrabel implementeren teneinde zich ervan te verzekeren dat dit altijd in overeenstemming is met de noden van de sector.	Infrabel
3	8	Het INP van Infrabel niet woordelijk verspreiden aan haar medewerkers werkzaam op het terrein.	SO's
4	10	Voorzien van een systematische communicatie aan de SO's in geval van bijwerking of vernieuwing van zijn INP.	Infrabel
5	10	Een datum van toepassing van het INP overeenkomen die rekening houdt met de noodzakelijke termijn/tijd die de spoorwegondernemingen nodig hebben om hun eigen noodplan aan te passen en hun medewerkers op te leiden.	Infrabel
6	10	Het opzetten of in stand houden van een systematisch herzieningsproces het INP teneinde zich ervan te verzekeren dat INP steeds in overeenstemming is met de noden	SO's
7	10	Een kopie van hun noodplan opsturen aan de infrastructuurbeheerder bij elke aanvraag of hernieuwing van hun veiligheidscertificaat deel B.	SO's
8	10	De INP's van de SO's onderzoeken en zijn opmerkingen overmaken aan de DVIS in het kader van de communicatie tussen de twee entiteiten tijdens het onderzoek van een aanvraag voor het verkrijgen van een veiligheidscertificaat deel B.	Infrabel
9	10	Regelingen voorzien betreffende de coördinatie met de hulpdiensten en alle andere betrokken partijen bij noodsituaties.	Infrabel

10	11	Opstellen van een INP dat de verschillende betrokkenen die tussenkomen in noodsituaties op een correcte manier beschrijft, in functie van het land waarin de noodsituatie plaatsvindt.	SO's
11	11	Een informatieproces voorzien in het INP ten behoeve van de betrokkenen zodat deze correct op de hoogte worden gehouden van de evolutie van de situatie op het terrein.	SO's
12	12	Voorzien van een aan de verschillende categorieën van medewerkers aangepast opleidingsprogramma dat erin voorziet het INP uit te leggen om te verzekeren dat het correct wordt toegepast.	SO's
13	12	Specifieke, en aan de functie aangepaste, documentatie integreren in de beroepsdocumentatie van iedere personeelscategorie. Deze documentatie moet het personeel in staat stellen snel en adequaat te reageren tijdens noodsituaties.	SO's
14	12	Integreren van alle hierboven vermelde en uit het INP relevante informatie in de beroepsdocumentatie.	SO's

Bijlage 2 – Commenta(a)r(en)

